

Mapa Marylandu a Virginie

1660-70

dílo Augustina Herrmana, rodem z Čech (První měřená mapa na americkém světadílu)

1. Úvodní poznámka

Není žádných pochyb o tom, že Augustin Herrman (1623 - 1686), rodem z Čech, sehrál ve 40.-80. letech 17. století významnou roli při formování první vlny evropských usadlíků na atlantickém pobřeží dnešních Spojených Států Amerických: v následujícím textu o tom budou předloženy přesvědčivé důkazy.

Pro dnešního českého čtenáře jistě nebude bez zajímavosti připomenout, s jakými obtížemi si i ty základní informace o tomto *prvním Čechovi v Americe* – jak je Herrman někdy bez nadšázky nazýván – razily v průběhu staletí cestu zpět do jeho původní vlasti, do Čech, a s jakými nepravdami či výmysly zde bylo jeho jméno často spojováno.

Skutečnost, že pro českou kulturní veřejnost byl Herrman objevován poměrně pozdě, teprve na sklonku 19. století, i to, že údaje o jeho životě byly natolik nepřesné nebo subjektivně (v kladném i záporném smyslu) zaujaté, „vděčíme“ několika okolnostem.

Předně, v habsburské katolické říši nebylo možné očekávat, že by nějaký český protestantský pobělohorský emigrant byl vychvalován či oceňován, i když se dostal na vrchol koloniální společnosti v Americe .

Na druhé straně jiní – vědomostmi nedostatečně vyzbrojení samoukové – předkládali české veřejnosti obraz Augustina Herrmana nekriticky idealizovaný, *na růžovo* natřený, zkreslující scénu střetů, nepřítelství a intrik, které podmalovávaly obraz tvrdého a nekompromisního, často i nelítostného života prvních evropských osadníků v Severní Americe 17. století. Značně idealizovaný pohled o Herrmanově-Heřmanově životě podává kupříkladu J. Koudelka (1946).

V dnešní době již „herrmanologové“ těmito neduhy netrpí. V posledních letech byla tiskem nebo na webových stránkách publikována řada zasvěcených, objektivních prací, čerpajících z bohatých amerických archivů a dalších ověřených pramenů. Mezi těmito pracemi, zpracovanými jednak americkými badateli, ale i českými exulanty a emigranty, vyniká zejména komplexní, na faktologii postavená monografie M. Zeleného citovaná níže jako „mz.www“. Z této webové publikace budou v níže uvedeném textu přejaty i některé jeho údaje a úvahy (plná adresa webových stránek M. Zeleného je uvedena v soupisu pramenů na konci textu).

Vysokou odbornou úroveň mají i studie M. Rechcigla, Jr., zejména co se týče genealogického podílu Herrmanových potomků při formování amerických koloniálních rodů, jejichž členové postupně vytvořili elitu americké společnosti (Rechciglovy webové stránky jsou uvedeny v připojeném spisku pramenů).

Tuto naši dílčí úvahu můžeme uzavřít neveselým zjištěním: přesto, že kvalitní monografie o Augustinu Herrmanovi již v angličtině (a česky na webu) existují, český čtenář je – v komplexní knižní formě – dosud nemá k dispozici.

Vraťme se ale zpět k před-americké historii členů rodiny Hermanů. Nedostatek údajů o nich plyne zejména ze skutečnosti, že v předbělohorských Čechách nepatřili ke známým osobnostem českých dějin, takže jejich exilový odchod do liberálnějších německých oblastí, a pak i do Nizozemí nebyl asi zaznamenáván a šíře komentován.

Zápis v kronice města Mšeno o vystěhování evangelického pastora Abrahama Hermana nebo Herzmana (údajného otce našeho Augustina H.) z tohoto města do Žitavy o vánocích 1621 se zdá být vztažen k jiné rodině Herrmanů, protože podle vlastního prohlášení se Augustin narodil v Čechách, avšak teprve v roce 1623. Zde sluší poznamenat, že jméno Hermann, Herman, česky Heřman, a jeho varianty, bylo v Čechách 17.-19. století velmi časté: kupříkladu jen počet obcí s názvem odvozeným od toho jména byl v Čechách a na Moravě ještě v minulém století udáván číslem 58 (Lexikon obcí 1927).

O protestantském pastorovi Abrahamu Herrmanovi (Herzmanovi?) - bývá uváděn jako Augustinův otec - nejsou k dispozici další ověřené údaje. Příchod nemajetné rodiny Herrmanů do Německa, (Žitava?, Frankfurt n. Mohanem?) a později do Nizozemí zřejmě nevzbudil velkou pozornost – příslušné zápisy nejsou známy.

O životních událostech mladého Augustina Herrmana v Německu a Nizozemí v průběhu 20. a 30. let proto můžeme tedy (kromě několika málo později zaznamenaných epizod), jenom spekulovat, nebo pokoušet se fakta o nich retrospektivně anticipovat z údajů o pozdějším Herrmanově životě v Americe. Shrňme tedy v kostce tyto kalkulace.

Skutečností zůstává, že:

-- se narodil v Čechách v r. 1623 nebo 1621 v Praze (snad ve Mšeně?). Na svůj český původ byl vždy hrdý, za svým jménem často uváděl přídomek *Bohemian*.

-- pocházel z protestantské rodiny, která po bitvě na Bílé hoře emigrovala (v r. 1621?) do Německa/Nizozemí.

-- dětství strávil Augustin v Nizozemí (v Americe se považoval za Holanďana, ale i za Čecha, tj. rodem z Bohemie).

-- pravděpodobně na nizozemských školách získal nejen všeobecné, ale i odborné vzdělání v matematice, měřictví, geometrii a kreslení, soudě podle jeho pozdějších četných grafických a měřických prací.

(Ke grafickým technikám měl Herrman zřejmě opravdu blízko: při návštěvách v Kolíně nad Rýnem se mladičká Augustin dostal do styku s Václavem Hollarem, který tam působil v letech 1633-1636. S Hollarem mohl přijít do styku i po roce 1636, kdy tento známý grafik pracoval v Londýně, jako rytec hraběte Arundela. S grafikou i s kartografií se v Nizozemí se setkal i při svých kontaktech mořeplavcem, pirátem, kartografem a výrobcem map Williamem Hackem; s rodinou Hackových byl Herrman tehdy i později v Americe ve styku).

-- v před-americkém období rozšířil Herrman svou znalost němčiny a holandštiny (a češtiny?) i o angličtinu a latinu.

-- již jako mladík mnoho cestoval, jsou uváděny jeho cesty do Londýna, Německých zemí a (v roce 1640?) do Čech a opakovaně i do Ameriky, ať již v roce 1644 v roli mladého asistenta nedávno založené (6. června 1621) Západníindické společnosti, nebo jako nákupčí holandského obchodního domu Pietra Gabryho.

2. Amerika – Nové Nizozemí – Maryland

Rokem 1644 začíná nová etapa v životě Augustina Herrmana, přesídlil totiž definitivně z Nizozemí do Nového Amsterdamu, pozdějšího New Yorku, a stal se řádným členem tamější holandské kolonie.

Není těžké domyslet si důvody, které vedly jednadvacetiletého mladíka k tomuto rozhodnému kroku. Tento vzdělaný, v obchodních záležitostech již zkušený, rozhodný mladý muž rychle rozpoznal mimořádné možnosti evropsko-amerického obchodu, které podnikavému obchodníku skýtají bohaté suroviny, levné pozemky a pracovní síla (otrokářský systém se

začínal rozvíjet) jež Nový svět tehdy nabízel. V Americe zúročil své zkušenosti i obchodní kontakty, které získal jako faktor Západoindické Společnosti i jako obchodní zprostředkovatel Gabryho obchodního domu. Po příjezdu do Ameriky začal sám podnikat a privatizovat (státem podporované rabování cizích lodí soukromníky – *privateering*).

Augustin pochopil, že nejlépe může těchto možností využívat přesídli-li natrvalo do Ameriky. Tam připlul na jaře roku 1644 na palubě lodi *De Maegt van Enckhuysen*. První spolehlivé zápisy o Herrmanově působení v Novém Amsterdamu pocházejí z června 1644 (mz.www).

Čtenář by neměl nabýt dojmu, že tehdejší obchodování bylo vždy hladké a bez problémů. Naopak, bylo plné podvodů, podrazů, a obcházení – často mlhavých – obchodních regulí, povolení a zákazů. V důsledku toho se obchodní strany navzájem neustále soudily. Jednalo se i o spory při přepadávání lodí cizích zemí a loupení jejich nákladů, i o spory při dělení vyrabovaného zboží. Zvláštní kapitoly představovaly spory ohledně zakázaného obchodu s Indiány, zejména pokud se týkaly prodeje střelných zbraní.

Co se týče čínorodého Augustina Herrmana, dá se říci, že během prvních desetiletí v Americe prošel dlouhou řadou soudních sporů a čelil mnoha pokutám a trestům, včetně vězení. V tomto ohledu ovšem nebyl výjimkou, takový byl prostě život v koloniální Americe.

Budeme-li Herrmanovu aktivitu v Novém Amsterdamu kolem poloviny 17. století charakterizovat co nejstručněji uvedeme, že obchodoval a spekoval s pozemky, nejen v oblasti Nového Amsterdamu, ale později i v dnešním New Jersey, v Novém Amstelu na řece Delaware a později i v anglických koloniích v severní části dnešního státu New York a podél řeky Connecticut, ve Virginii, Pensylvánii, Marylandu...

V době, kdy již vlastnil větší pozemky se snažil podnikat i v zemědělství, ale věhlas získal experimentálním pěstováním modrého barviva z *indiga* v oblasti dnešního New Yorku.

Zvláštní kapitoly by si zasloužily jeho aktivity při organizování obchodu s virginským tabákem. V pozdějších letech o sobě tvrdil, že byl zakladatelem obchodu s touto komoditou. Ano sebevědomí Herrmanovi nechybělo. Vyhledávaný virginský tabák byl ovšem výborné kvality a v oblasti anglických a nizozemských držav v Americe byl v Herrmanově době někdy – při nedostatku hotových peněz – používán i jako platidlo.

Od konce roku 1646 podnikal Herrman i ve sféře obchodní mořské plavby, jako podílník-majitel lodí mj. rabující cizí plavidla, což jen dokumentuje, že i tyto opravdu drsné legální metody získávání majetku byly v dobách válek v Evropě i v Americe poměrně běžné.

Příjezd nového guvernéra Západoindické společnosti Petera Stuyvesanta do Nového Amsterdamu v květnu 1647 poznamenal výrazně životní osudy mladého Augustina. Nový guvernér rozpoznal rychle jeho rozhled a bystrý úsudek a ocenil jeho vzdělání, znalosti jazyků a hlavně jeho schopnost úspěšně vyjednávat při kontroverzních diplomatických jednáních s anglickými koloniemi: Herrmanova hvězda se prudce vznesla vzhůru: již v září t.r. guvernér potvrdil Augustina Herrmana jako člena voleného poradenského sboru *Rady Devíti*..

Augustin se tak stal důležitým radním holandské kolonie Nové Nizozemí – bez-pochyby toho využil i ku prospěchu svého podnikání a rozhojnění svého majetku (po půli století zaznamenávají archivní materiály vzestup Herrmanových spekulací s pozemky, kupř. v Connecticutu v letech 1651-2, viz mz.www).

Život členů Holandské kolonie byl v té době poznamenán jejich vzájemnými četnými rozbroji, nepřátelstvím a závistivostí, které vyústovaly dokonce v oficiálních stížnostech zasílaných do rodného Nizozemí. To samozřejmě střídavě kalilo vztahy mezi Herrmanem a guvernérem a poškozovalo to i celkovou atmosféru v kolonii. Začal si již tehdy Augustin zahrávat s myšlenkou odejít nadobro z Nového Amsterdamu na jiné místo v Americe a založit tam vlastní nezávislou existenci podle svých představ?

V roce 1651 se Augustin oženil s mladičkou Janneke Verletovou, jednou z devíti dětí amsterodamského kožešníka Caspara Verleta, jenž se v roce 1650 vystěhoval s celou rodinou do Nového Amsterdamu.

Guvernér Stuyvesant využíval Augustiových schopností a svěřoval mu jednání v choulostivých záležitostech při zmírňování třecích ploch mezi nizozemskými a anglickými koloniemi. Když v roce 1651 zemřel v Amsterdamu Pieter Gabry dostal se Augustin do finančních těžkostí, protože nemohl uhradit Gabryho dědicům značný dluh, který vůči tomuto obchodnímu domu měl. Augustin před věřiteli dokonce uprchl a dále se skrýval, jeho novoamsterodamský dům propadl exekuci. Ale již v květnu 1653 jej guvernér povolává zpět a ustanovuje vedoucím novonizozemské delegace na jednání s anglickými kolonisty v Bostonu k urovnání válečného stavu mezi oběma koloniemi, který vznikl kvůli pokynům Společnosti spojit se s Indiány v boji proti Angličanům. Jak udává M. Zelený (mz.www) „vzhledem k této úspěšné diplomatické misi byl Augustin...svými věřiteli uvolněn a...bylo mu prominuto“.

Abychom se rychleji dostali k Herrmanově mapě, zkrátme líčení jeho životních osudů v novo-amsterodamské kolonii. Dodejme snad jen, že to bylo období plné zvrátů, obvinění, obžalob, soudních předvolání a nespravedlivých osouzení. V souvislosti s tím se prohlubovalo i období periodického ochlazování Augustových vztahů mezi jím a guvernérem, jakož i některými dalšími členy vedení kolonie.

Další mezník v Herrmanově životě představovala léta 1659-60. Citujme M. Zeleného (mz.www): „V září 1659 byli Augustin Herrman a jeho soused Resolverd Waldron pověřeni důležitou diplomatickou misí k marylandskému guvernérovi Josiasu Fendallovovi za účelem nabídky výměny dezertérů (sluhů a otroků) ale hlavně prohození případu nepřijatelných požadavků a vyhrůžek plukovníka Nathaniela Utie na řece Delaware“.

Při jednáních stály obě strany na svém, ale mezi Herrmanem a Philipem Calvertem, budoucím marylandským guvernérem, který se jednání také účastnil, se vytvořilo jakési pouto sympatií, které se zanedlouho ukázalo jako důležité.

Poprvé se zde vynořil projekt „Mapa“ v písemné formě: Augustin ve své zprávě z října 1659 navrhl guvernérovi Nového Nizozemí Stuyvesantovi vytvořit přesnou mapu sporného území, ten však na Herrmanův návrh neodpověděl. Když ale stejnou Herrmanovu nabídku přijal později marylandský guvernér Calvert a nabídl udělit za zhotovení mapy Herrmanovi při ústí řeky Susquehana kolonizační pozemky, považovali to zřejmě novonizozemští v čele se Stuyvesantem za zradu, která vylučovala Augustinův návrat zpět do původního postavení v Novém Amsterdamu.

Jako „konkrétní odpověď“ – chceme-li být ironičtí – čekala na Augustina v Novém Amsterdamu jen série obsílek k soudním jednáním o jeho dlužích různým osobám novoholandské kolonie. Jeho mysl však již byla upnuta k vysněnému novému domovu při počátku zálivu Chesapeake v Cecil County, kde za příslib vytvořit mapu Virginie a Marylandu získal od guvernéra Calverta 14. ledna 1661 „denizační“ dekret opravňující ho k držení půdy v Marylandu. Její první díl mu byl vyměřen – rozloze v rozloze 4000 – akrů patentem z 3. června téhož roku. Základy vytouženého panství *Bohemia Manor* byly položeny. V Marylandu našel Augustin Herrman a jeho rodina nový americký domov.

Na tomto místě možná vyvstane otázka, proč Augustin, přes všechny peripetie ale i velké životní úspěchy v Novém Amsterdamu, jej po 17 letech definitivně opustil. Byly příčinou jeho odchodu nechutné soudní tahanice o peníze, nespravedlivá osočování nebo klacky, které mu někteří závistiví novo-nizozemští házeli pod nohy? Či snad to byly jeho sny založit a vybudovat vlastní, (téměř) nezávislou správní jednotku, své panství vybudované podle vlastních představ, které urychlovaly jeho odchod?

Je ale také možné, že Augustin, který dobře znal situaci v anglických koloniích i dynamiku jejich demografického i ekonomického rozvoje a rostoucí moci, předvídal neudržitelnost stagnující nepočetné holandské koloniální osady a její blížící se pohlcení Angličany? Vždyť již 3 roky po jeho odchodu z Nového Amsterdamu kolonii skutečně převzali Angličané (1664) a poprvé pojmenovali toto sídliště *New York*.

To jsou dosud nevyřešené otázky pro historiky-specialisty pro období americké koloniální éry.

Dříve než začneme s podrobnou prohlídkou přiložené kopie Herrmanovy mapy zmiňme pro úplnost alespoň telegraficky osudy Augustina Herrmana, jeho panství a jeho potomků.

Při zakládání svého panství Herrman prahl po udělení dědického práva užívat manský titul pro prvorozeného syna. To představovalo udělení titulu *Court baron*, česky *Pán*, konkrétně *Pán na Bohemia Manor*, na Českém manství.

1661 dokončil na Bohemia Manor svůj první zděný dům. Postupně pak zakládal další osady: Little Bohemia, Bohemia Mills, Three Bohemia Sisters, Port Herrman, Hack Point a St. Augustine Manor.

Původní rozloha panství (4000 akrů) byla, zejména od dokončení posledního listu slíbené mapy v r.1670, rozšiřována až do r. 1681, kdy dosáhla rozlohy 16.439 akrů, tj. asi 66 km²

Augustin Herrman měl se ženou Janneke, rozenou Verletovou 5 dětí, 2 syny a 3 dcery: První syn byl pokřtěn Ephraim Georgius (1652-1689), druhý syn Casparus (1656-1697) dcery nesly jména Anna Margareta, (1658-1729), Judith, (1660-1761), Francina (1662-?).

Oba synové měli 3 mužské potomky, ze kterých se však jen jeden, Kašparův syn, pozdější plukovník Efraim Augustin, dožil mužného věku. Jediní dva plukovníkovi synové zemřeli však již v chlapeckém věku, čímž zanikl rod Herrmanů po meči.

Zato potomstvo dcer Augustina Herrmana bylo četné a podílelo se na formování aristokratických rodin koloniální Ameriky (podrobněji [Rehcigl Jr., www](#)).

V říjnu 1665 zemřela Augustinova manželka Janneke.

Roku 1666 se Augustin znovu oženil s Angličankou Catherinou Wardovou, o níž zachované písemnosti hovoří jako o svěhlavé a nevstřícné osobě, jež ponoukala Herrmanovy děti z jeho prvního manželství proti otci.

15. listopadu 1669 získal Augustin a jeho 5 dětí dekret o naturalizaci – občanství Marylandu.

Od konce roku 1679 až do r. 1684 se na A. Herrmana zaměřili *Labadisté*, protestantská extremistická sekta, jež se rozmohla v západní Evropě. Její vyslanci, hledající v tolerantním Novém světě pro své společenství náboženský azyl, nakonec na pánovi Bohemia Manor vylákali darování pozemků (3750 akrů).

Od roku 1675 se na Bohemia Manor objevují i kvakeři Williama Penna kteří nutili Herrmana k přiznání podřízenosti Hermanova manství Pennově administrativě.

11. listopadu 1686 Augustin Herrman, zklamaný přestupem svého titulárního dědice, nejstaršího syna Ephraima k labadistické víře (otec syna zavrhl a uvalil na něho klatbu) a znechucený tahanicemi s Labadisty o darované pozemky umírá, ve věku 63 let.

Panství Bohemian Manor zmenšené o díl převzatý Labadisty postupně zdědili Augustinův první syn Ephraim, po jeho úmrtí v roce 1689 Augustinův druhý syn Caspar, po něm, v roce 1697, jeho syn plukovník Ephraim Augustin (1683-1735) a nakonec jeho syn Ephraim Augustin 1734-51. Ten, jako poslední mužský potomek praděda Augustina, zemřel již jako sedmnáctiletý, bez potomků: údajně při své smrti vlastnil ještě celých 13.000 akrů půdy a 18 otroků.

Ve druhé polovině 18. století bylo panství i nadále parcelováno, prodáváno z ruky do ruky i po částech pronajímáno.

Podrobněji je časový sled postupného rozpadu panství uveden v práci [mz.www](#), kde jsou také vypočítány fragmenty památek, které dnes z bývalého *Bohemia Manor* zbyly.

Obraťme nyní naši pozornost na samotnou Herrmanovu mapu.

3. Mapa

Jak bylo výše ukázáno, měl koncem padesátých let Herrman pádné důvody k tomu, aby natrvalo opustil Nový Amsterdam a definitivně se usadil na vlastních, pokud možno rozsáhlých pozemcích, pod vlastní jurisdikcí. Přitom musel počítat s tím, že když zamíří jako řadový osadník do některé sousední anglické kolonie, bude jeho „koloniální příděl“ nevelký, snad několik desítek akrů či nemnoho více. Peněz na rozdávání také asi neměl, o čemž svědčí jeho četné obsílky k soudu ohledně vymáhání nezaplacených dluhů či dražba dvou zlatých přívěsků jeho ženy Janneke v Novém Amsterdamu v březnu 1661.

Při výběru cílové oblasti nezvolil Novou Anglii, (kterou opakovaně navštěvoval) kde již angličtí osadníci půdu do značné míry rozparcelovali, takže tam neměl Herrman na nákup velkých pozemků dostatek prostředků. Obrátil se proto na jih, do oblasti, kterou z dřívějšíka dobře znal, z doby, kdy zde jako jeden z prvních organizoval obchod s tabákem. Tedy do oblasti Virginie-Maryland.

Můžeme se jen dohadovat, zda Herrman, jako vyslanec Nového Amsterdamu, v čele delegace urovnávající v r. 1660 spory mezi oběma sousedními koloniemi, holandskou a britskou, využil při jednáních s budoucím guvernérem Calvertem svého postavení velvyslance. Dá se předpokládat že - pro realizaci svých snů - v pozitivně se vyvíjejícím holandsko-anglickém dialogu zúročil i své rozsáhlé vědomosti, bohaté životní zkušenosti a svůj osobní šarm.

Na závěr diplomatické hry s marylandským budoucím guvernérem Calvertem vynesl Herrman své trumfové eso: nabídl mu něco, co budoucímu vládci oblasti zoufale chybělo a co nikdo jiný, než Herrman nebyl schopen uskutečnit. Totiž přesnou mapu Virginie a Marylandu. Za to mu Calvert přislíbil přiřknout velký úděl země při říčce, již Herrman pojmenoval *Bohemia River* ústící do zálivu Chesapeake, ovšem dosud úplné pustiny (a navíc ještě v majetku Indiánů). Tedy území, které by dříve nebo později stejně musel kolonizovat.

Zdá se, že Herrman, o němž se vědělo, že je skvělý vyjednávač, uspěl s formulací konečné dohody s Calvertem jako oboustranně výhodné – přitom v maximální míře zhodnotil svoje unikátní dovednosti a znalosti zeměměřiče a kreslíře, a zúročil tak originálním způsobem své evropské dědictví získané v mládí v nizozemských a snad i v německých a anglických kartografických učilištích a dílnách.

Herrmanovi hrála v tomto konkrétním případě do ruky i skutečnost, že nejdříve nabídl mapu *vlastnímu* guvernérovi, tj. Stuyvesantovi, který ji však nepřijal (přesně: na Herrmanův návrh neodpověděl). Herrmann se pak formálně mohl cítit volný nabídnout tyto své služby představitelům konkurující anglické kolonie. Stuyvesantova reakce se však dala očekávat. Podle M. Zeleného, (mz.www) (cit.) „*Když se o komisi Herrmanovy mapy [pro Calverta -pozn. pisatele] Stuyvesant dozvěděl, byl pro Augustina v Novém Amsterdamu konec*“.

Jakou že to mapu Augustin Herrmann vytvořil?

Mapu začal nový *pán na Bohemian River* vyměřovat někdy v roce 1660. Mapované území, Marylandu a části dnešní Virginie kreslíř viděl od východu k západu, t j. jih vlevo a sever napravo. Za pozornost stojí i zařazení mapy do sítě zeměpisných souřadnic: při dolním okraji obou spodních segmentů mapy je mapa vložena na jihu k rovnoběžce 46° 20', na severu k rovnoběžce 40° 05'. Mapa tedy zabírá pás běžící od východu na západ o šířce 6 1/4 stupně severní šířky, tj. 694km.

První část mapy zhotovil Augustin poměrně brzy, byla to (na mapě) její část vpravo dole, kde získal Herrman pozemky a kterou nejdůvěrněji znal. Do ostatních mapovaných území konal měřičské expedice následujících 10 (!) let, takže celou mapu dokončil v roce 1670.

Jak udává historik baltimorského hrabství Ch. J. Scheve, „[Herrman] ...vykonával opakovaně vyměřovací expedice, aby shromáždil pro svou mapu potřebné údaje. Pobřeží samotného Marylandu má délku asi 3000 mil (4.800 km) . Přidáme-li k tomu pobřeží Virginie a Delaware získáme představu o tom, jaké vzdálenosti musel procestovat...musel být z domova týdny, snad i měsíce. Soudíme-li podle skvělé mapy, kterou vytvořil, musel mít k dispozici i nejlepší geodetické přístroje 17. století: *surveing chains* (? měřické pásmo?), kvadrant, zeměměřický kompas. V expediční skupině museli být Herrmanovi asistenti a pomocníci, průvodce a překladatel, lodník, ozbrojená stráž, kuchař...“.

Konečná verze mapy nese velký nápis V I R G I N I A táhnoucí se přes oba horní segmenty kompozice, velkými psacími písmeny je mapa na obou pravých segmentech označena ještě i názvem MARYLAND. Nápis *Virginia and Maryland* se opakuje na ozdobné kartuši ve tvaru kamenného památníku opatřeného na vrcholu Hermanovým erbem, na bocích dvěma indiánskými postavami. V podstavci památníku je uvedena legenda mapy.

Mapě vévodí velký britský královský erb se lvem a tradičním jednorožcem umístěný uprostřed horní části mapy a vpravo od něj i štít lorda Baltimore. Svým autoportrétem ozdobil autor spodní pravý list kompozice. Do mapy je vyryto 10 podrobnějších faktologických poznámek, vloženy jsou údaje o publikování mapy, směrová růžice, mílovník a množství místopisných informací, kupř. o indiánských sídlištích, o hloubkách vod i písčinách v pobřežních partiích, o usedlostech kolonistů a o jejich plantážích.

Dekoratívnost zvyšuje zařazení obrazů tří evropských plachetních korábů plavících se v pobřežních vodách a indiánské veslařské „*Canoe*“.

Mapu – podle původních Herrmanových náčrtů vyryl do čtyř měděných desek-matric William Faithorne, rytec v Londýně (na jehož práci si však Herrman stěžoval: ...*“mapa byla poskvrněna rytcem Faithornem, který zneuctil tisk mnohými chybami“*).

Jako vydavatel a prodejce map je uváděn (mz.www) londýnský nakladatel John Seller, *Královský Hydrograf*.

Mapa vytištěná v měřítku 1: 720 000, o celkových rozměrech 31x36 palců (= cca 79x91.5cm), je rozdělena do 4 oddělených foliových archů, které na sebe obsahově navazují.

Velké měřítko mapy umožňovalo splnění Herrmanových cílů sestrojít opravdu detailní a přesný kartografický portrét rozsáhlého mapovaného území. Z toho plynoucí velký rozměr mapy vyřešil tiskař právě jejím rozdělením do čtyř menších segmentů.

Zdá se ale, že ani toto „rozporcování rozměrné mapy“ nepřispělo příliš k její praktičnosti, vzhledem k tomu, že právě křížové spojení-napojení všech čtyř dílů mapy vedlo středem obou mapovaných kolonií (navíc, pokud chtěl uživatel přiložit „napojované“ úseky mapy těsně k sobě, musel na jedné mapě odstříhnout či založit nepotíštěný okraj, což mapu znehodnocovalo).

Není známo, jaká byla tiráž původní Herrmanovy mapy, ale nepředpokládá se, že byla velká (tak kupř. labadisté Danckaerts a Sluyter, kteří se po návratu z Ameriky v roce 1680 pokoušeli v Londýně mapu koupit, již neuspěli).

A kolik je známých otisků Herrmanovy mapy dnes? Nechme mluvit M. Zeleného (mz.www):

„V roce 1960 bylo známo pět originálních obtahů Augustinovy mapy. Jeden v Granville, v Knihovně Britského muzea, Druhý exemplář (jakož i originál rukopisu) v knihovně John Carter Brown ve městě Providence ve státě Rhode Island (věnovaný zde r. 1929 Williamem Blathwaylem). Třetí a čtvrtý exemplář byly uloženy v Národní knihovně v Paříži a pátý (získaný v r. 1960 výměnou Paříže) se nacházel – [a stále ještě nachází] – v Kongresové knihovně ve Washingtonu [=kopie washingtonského exempláře je předkládána čtenáři jako příloha tohoto průvodního slova] .

Dodejme ještě, že české kulturní veřejnosti nebyla kopie Herrmanovy mapy v původní velikosti nikdy zpřístupněna (v roce 1904 vydalo vydavatelství Unie v Praze zmenšenou

(přibližně 35x40 cm) *překreslenou*, hrubou skicu mapy (tedy nikoli její kopii) a v roce 1946 doprovázela biografický román J. Koudelky *Pán na České řece* (J. Salivar, Praha) jako příloha knihy téměř nečitelná modrotisková kopie Herrmanovy mapy zmenšená na rozměr 33x37 cm).

Přiložená kopie mapy Virginie a Marylandu Augustina Herrmana dohotovené v roce 1670 tedy po 337 letech konečně tento dluh splácí.

4. Poselství Augustina Herrmana

Augustin Herrman, *Bohemian*, byl výraznou osobností mezi evropskými pionýry koloniálního Nového světa. Jeho podíl na budování civilizačních, kulturních ale i genetických základů Americké společnosti shora uvedené údaje přesvědčivě dokumentují a potvrzují. Jeho úspěchy při pionýrském mapování koloniální Ameriky ilustruje přiložená kopie jeho mapy Virginie a Marylandu vydané v Londýně v roce 1773.

Česká společnost může být hrdá na to, že tento muž, oceňovaný jako jeden z otců-zakladatelů Ameriky, pocházel z Čech a ke svému českému původu se celý život hrdě hlásil.

Prameny:

Často citovanou, (jako mz.www), monografii Milana Zeleného najde čtenář pod adresou <http://www.mzeleny.cz/herrman.php>. Z tohoto pramene bylo – s laskavým svolením autora – převzato nejvíce údajů.

Dílní informace poskytly i webové stránky Miroslava Rechcigla Jr., <http://hometown.aol.com/rehcigl/myhomepage/business.html>, a stat' Ch. J. Scheve, http://bcplonline.org/info/history/hist_herrman.html.

Zhodnoceny byly i údaje z knížky K. Kuchaře, *Naše mapy*, NČSAV, Praha 1958, z *Ottova slovníku naučného*, Praha 1888-1908, z časopisu *Zlatá Praha IV*, roč. 1889 a z knihy J. Koudelky, *Pán na České řece*, Praha 1946.

Jan T. Kozák, Geofyzikální ústav, Praha, ČR
John R. Hébert, Oddělení Geografie a Map,
Kongresová knihovna, Washington D.C., USA

Praha-Washington, leden-únor 2007